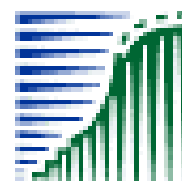

AANBESTEDINGSREGLEMENT VOOR DIENSTEN LNV 2003

(ARD-LNV 2003)

**landbouw, natuur en
voedselkwaliteit**

INHOUDSOPGAVE

HOOFDSTUK I	ALGEMENE BEPALINGEN	4
HOOFDSTUK II	DE OPENBARE AANBESTEDING	7
HOOFDSTUK III	DE AANBESTEDING MET VOORAFGAANDE SELECTIE (DE NIET-OPENBARE PROCEDURE)11	
HOOFDSTUK IV	DE ONDERHANDSE AANBESTEDING	13
HOOFDSTUK V	PRIJSVRAGEN VOOR ONTWERPEN.....	15
HOOFDSTUK VI	SELECTIE; EISEN TEN AANZIEN VAN DE GESCHIKTHEID VAN DE DIENSTVERLENER.....	17
HOOFDSTUK VII	GUNNING; EISEN TEN AANZIEN VAN DE AANBIEDING.....	22
HOOFDSTUK VIII	PUBLICATIEVOORSCHRIFTEN.....	23
HOOFDSTUK IX	MOTIVERINGS- EN INFORMATIEVERPLICHTINGEN	24
HOOFDSTUK X	BESLECHTING VAN GESCHILLEN	25
HOOFDSTUK XI	SLOTBEPALINGEN	26
BIJLAGE 1	DEFINITIE VAN ENKELE TECHNISCHE SPECIFICATIES.....	27
BIJLAGE 2	MODELLEN VOOR DE AANKONDIGING VAN OVERHEIDSOPDRACHTEN VOOR DIENSTVERLENING	28

TER INLEIDING

Dit AanbestedingsReglement voor Diensten LNV 2003 (ARD-LNV 2003) is qua opzet en structuur vergelijkbaar met het AanbestedingsReglement voor Diensten-EG 2000 (ARvD-EG 2000)¹. Waar mogelijk is dezelfde tekst gebruikt. Daar waar de Nederlandse aanbesteding afwijkt van de Europese is de tekst aangepast.

Dit betreft hoofdzakelijk:

- De wijze waarop aankondigingen dienen te worden gedaan
- De termijnen van de verschillende processtappen zijn aangepast aan de Nederlandse situatie
- De mogelijkheid tot onderhandeling is vervallen terwijl de onderhandse aanbesteding is toegevoegd.

Door deze werkwijze is er grote uniformiteit en consistentie ontstaan, tussen Europees en Nederlandse aanbesteding van diensten binnen LNV.

Dit aanbestedingsreglement wordt door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit toegepast bij de aanbesteding van opdrachten voor diensten onder het drempelbedrag van de Europese Richtlijn Diensten.

Het aanbestedingsreglement is vastgesteld op 24 april 2003.

---

¹ Het ArvD-EG 2000 is opgesteld door de Nederlandse Vereniging van Aanbestedingsrecht.

HOOFDSTUK I ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 Begripsbepalingen

Voor de toepassing van dit reglement wordt verstaan onder:

Aanbestedende dienst:	de instantie door wie dit aanbestedingsreglement wordt gehanteerd;
Aanbieding:	een inschrijving, inclusief de bijbehorende bescheiden door een dienstverlener;
Aankondiging:	de publicatie in verband met een opdracht;
Bestek:	een beschrijving van de op te dragen diensten, de daarbij behorende gegevens, technische specificaties en de door de aanbestedende dienst te hanteren voorwaarden waar de inschrijver gedurende de uitvoering van de opdracht aan moet voldoen;
Deelnemer:	de dienstverlener die deelneemt aan een prijsvraag voor ontwerpen;
Dienstverlener:	natuurlijke of rechtspersonen, met inbegrip van openbare lichamen, die diensten aanbieden;
Gegadigde:	de dienstverlener die heeft verzocht om een uitnodiging tot deelneming aan een niet-openbare procedure;
Inschrijver:	de dienstverlener die een aanbieding heeft gedaan;
Nota van inlichtingen:	een schriftelijke weergave van verstrekte inlichtingen;
Uitnodiging:	verzoek tot deelneming aan de inschrijvingsfase van een procedure.
Perceel:	afzonderlijk aangeduid onderdeel van de opdracht.

Artikel 2 Termijnen; Algemeen

1. Voor de toepassing van dit reglement wordt verstaan onder dag: een kalenderdag.
2. Indien een in dit reglement in dagen genoemde termijn ingaat op het ogenblik waarop een gebeurtenis of handeling plaatsvindt, wordt de dag waarop deze gebeurtenis of handeling plaatsvindt niet in deze termijn begrepen.
3. Een in dit reglement genoemde termijn gaat in bij de aanvang van het eerste uur van de eerste dag ervan en eindigt bij het einde van het laatste uur van de laatste dag daarvan.
4. Indien de laatste dag van een in dit reglement genoemde termijn op een algemeen erkende, of door de overheid dan wel bij of krachtens een voor de aanbestedende dienst van belang zijnde collectieve arbeidsovereenkomst voorgeschreven rust- of feestdag, vakantiedag of andere vrije dag valt, eindigt de termijn op de eerstvolgende werkdag.

Artikel 3 Toepasselijkheid van het reglement

1. Indien de aankondiging of, indien geen aankondiging plaatsvindt, de uitnodiging, vermeldt dat de aanbesteding zal geschieden overeenkomstig dit reglement, zijn de bepalingen van dit reglement van toepassing voor zover daarvan niet uitdrukkelijk in de uitnodiging, het bestek of de nota van inlichtingen is afgeweken, een en ander voorzover deze afwijkingen rechtens zijn toegestaan.
2. Indien en voor zover toepassing is gegeven aan het eerste lid, wordt degene die tegenover de aanbestedende dienst blijkt heeft gegeven voornemens te zijn een inschrijving te doen of deel te nemen aan de selectie dan wel aan het overleg over de opdracht en de voorwaarden, geacht te hebben ingestemd met toepasselijkheid van dit reglement.
3. Op een aanbesteding die volgens dit reglement geschiedt, is het Nederlandse recht van toepassing.

Artikel 4 Intellectuele eigendom en geheimhouding

1. De aanbestedende dienst en de dienstverleners respecteren de intellectuele eigendomsrechten op de gegevens en bescheiden, die zij elkaar in het kader van de aanbestedingsprocedure ter beschikking stellen.
2. De aanbestedende dienst en de dienstverleners zijn verplicht tot geheimhouding van de gegevens en bescheiden, die zij elkaar in het kader van de aanbestedingsprocedure ter beschikking stellen, voorzover deze gegevens en bescheiden niet openbaar zijn.
3. Voorzover een normaal verloop van de aanbestedingsprocedure inbreuk noodzaakt op de in de leden 1 en 2 van dit artikel bedoelde rechten objectief gezien strikt noodzakelijk maakt, wordt hiervoor toestemming verondersteld te zijn gegeven, tenzij de dienstverlener daar vooraf bezwaar tegen maakt.
4. De toestemming als bedoeld in lid 3 van dit artikel geldt ook na de gunning.

Artikel 5 Technische specificaties

1. De aanbestedende dienst vermeldt de in bijlage 1 bij dit reglement bedoelde technische specificaties in het bestek.
2. Onverminderd de verplichte Nederlandse technische voorschriften, voor zover deze met het Gemeenschapsrecht verenigbaar zijn, geeft de aanbestedende dienst technische specificaties aan door:
  - a. verwijzing naar Nederlandse normen waarin de Europese normen zijn omgezet; of
  - b. verwijzing naar Europese technische goedkeuringen; of
  - c. verwijzing naar gemeenschappelijke technische specificaties.
3. De aanbestedende dienst kan van het bepaalde in lid 2 afwijken indien:
  - a. de normen, de Europese technische goedkeuringen of de gemeenschappelijke technische specificaties geen bepalingen bevatten inzake de vaststelling van overeenstemming of indien er geen technische middelen zijn om de overeenstemming met deze normen, deze Europese technische goedkeuringen of deze gemeenschappelijke technische specificaties op een bevredigende wijze vast te stellen;
  - b. de toepassing van het bepaalde in lid 2 afbreuk doet aan de toepassing van Richtlijn 86/361/EEG van de Raad van 24 juli 1986 betreffende de eerste fase van de wederzijdse erkenning van goedkeuringen van eindapparatuur voor telecommunicatie of van Beschikking 87/95/EEG van de Raad van 22 december 1986 betreffende de normalisatie op het gebied van informatietechnologieën en de telecommunicatie of van andere communautaire besluiten betreffende diensten of producten op specifieke gebieden;
  - c. de toepassing van de normen, Europese technische goedkeuringen of gemeenschappelijke technische specificaties de aanbestedende dienst verplicht tot het gebruik van producten of van materiaal dat met de reeds door de aanbestedende dienst gebruikte apparatuur onverenigbaar is, dan wel tot buitensporig hoge kosten of tot onevenredig grote technische moeilijkheden leidt. De aanbestedende dienst kan dit echter slechts doen in het kader van een welomschreven en schriftelijk vastgelegde strategie met het oog op overgang binnen een vastgestelde termijn naar Europese normen, Europese technische goedkeuringen of gemeenschappelijke technische specificaties;
  - d. er sprake is van daadwerkelijke innovatie, waardoor het gebruik van bestaande normen, Europese technische goedkeuringen of gemeenschappelijke technische specificaties niet dienstig zou zijn.
4. Indien terzake geen Europese normen, Europese technische goedkeuringen of gemeenschappelijke technische specificaties bestaan:
  - a. omschrijft de aanbestedende dienst de technische specificaties door verwijzing naar de Nederlandse technische specificaties waarvan is erkend dat zij aan de wezenlijke voorschriften van de Gemeenschapsrichtlijnen inzake de technische harmonisatie voldoen, volgens de in die Richtlijnen bepaalde procedures en met name volgens die van de Richtlijn 89/106/EG;
  - b. kan de aanbestedende dienst de technische specificaties omschrijven door verwijzing naar de Nederlandse technische specificaties inzake ontwerp, berekening, uitvoering en gebruik;
  - c. kan de aanbestedende dienst de technische specificaties omschrijven door verwijzing naar andere documenten. In dit geval dient in volgorde van voorkeur te worden verwezen naar:
    - Nederlandse normen ter omzetting van de door Nederland aanvaarde internationale normen;
    - andere Nederlandse normen en Nederlandse technische goedkeuringen;
    - iedere andere norm.
5. Tenzij dergelijke specificaties door het voorwerp van de opdracht, zijn gerechtvaardigd, is het verboden om in de contractbepalingen, die voor een bepaalde opdracht gelden, technische specificaties op te nemen, die producten van een bepaald fabrikaat of van een bepaalde herkomst dan wel bijzondere werkwijze vermelden, waardoor bepaalde dienstverleners worden begunstigd of uitgeschakeld. Het is met name verboden merken, octrooien of typen, of een bepaalde oorsprong of productie aan te duiden. Een dergelijke aanduiding, vergezeld van de vermelding "of daarmee overeenstemmend", is evenwel toegestaan wanneer het de aanbestedende dienst niet mogelijk is door middel van voldoende nauwkeurige en voor alle betrokkenen begrijpelijke technische specificaties het voorwerp van de opdracht te omschrijven.

Artikel 6 Advies bij opstellen specificaties

De aanbestedende dienst mag bij het opstellen of beoordelen van specificaties voor een bepaalde opdracht advies vragen of aanvaarden van natuurlijke of rechtspersonen, tenzij een dergelijk advies leidt tot uitschakeling van de mededinging.

Artikel 7 Wijze van aanbesteding

1. Bij het plaatsen van overheidsopdrachten voor dienstverlening dient de aanbestedende dienst één van de volgende aanbestedingsprocedures toe te passen:
  - a. Openbare aanbesteding:
De procedure waarbij iedere belangstellende dienstverlener naar aanleiding van de aankondiging mag inschrijven.
  - b. aanbesteding met voorafgaande selectie (Niet-openbare aanbesteding):
De procedure waarbij iedere belangstellende dienstverlener naar aanleiding van de aankondiging een aanvraag tot deelneming aan de aanbestedingsprocedure kan indienen bij de aanbestedende dienst, waarna op grond van de vooraf bekendgemaakte selectiecriteria de aanbestedende dienst een aantal dienstverleners uitnodigt voor het indienen van een inschrijving.
  - c. Onderhandse aanbesteding:
De procedure waarvoor een beperkt aantal van tenminste drie natuurlijke of rechtspersonen tot inschrijving worden uitgenodigd.

Artikel 8 Prijsvragen voor ontwerpen

1. Ingeval van opdrachten die betrekking hebben op het opstellen van een plan of een ontwerp kunnen aanbestedende diensten een prijsvraag voor ontwerpen uitschrijven. Een prijsvraag voor ontwerpen is een procedure welke tot doel heeft de aanbestedende dienst een plan of ontwerp te verschaffen dat op basis van mededinging door een jury wordt geselecteerd, al dan niet met toekenning van prijzen.
2. De aanbestedende dienst kan bij een prijsvraag voor ontwerpen kiezen tussen:
  - a. Openbare prijsvraag:
De procedure waarbij alle belangstellende dienstverleners naar aanleiding van de aankondiging een ontwerp kunnen indienen.
  - b. Niet-openbare prijsvraag:
De procedure waarbij alle belangstellende dienstverleners naar aanleiding van de aankondiging een aanvraag tot deelneming aan de prijsvraag kunnen indienen bij de aanbestedende dienst. Op grond van de vooraf bekendgemaakte selectiecriteria selecteert de aanbestedende dienst een aantal dienstverleners die een ontwerp mogen indienen.

HOOFDSTUK II DE OPENBARE AANBESTEDING

Artikel 9 Procedure verloop

1. Bij de openbare procedure worden de volgende procedurele stappen doorlopen:
  - a. aankondiging (artikel 10)
  - b. aanvraag en eventueel verzending bestek aan belangstellenden (artikel 12)
  - c. eventueel nadere inlichtingen en bezichtiging (artikel 13)
  - d. inschrijving (artikelen 14 t/m 21)
  - e. aanbesteding (artikel 22)
  - f. keuze dienstverlener (artikel 23)
  - g. proces-verbaal (artikel 24)
2. De in lid 1 van dit artikel aangegeven stappen worden nader omschreven in de artikelen 10 tot en met 24 van dit aanbestedingsreglement.

Artikel 10 Aankondiging

Een aanbestedende dienst maakt haar voornemen om een opdracht openbaar aan te besteden, met in acht-neming van artikel 56, door middel van een aankondiging in de Staatscourant of in een landelijk verspreid dag- en / of vakblad bekend. Hij kan voorts dit voornemen op andere wijze bekend maken.

Artikel 11 Termijnen

Bij de openbare procedures bedraagt de door de aanbestedende dienst vast te stellen termijn voor de ontvangst van de inschrijvingen ten minste 36 dagen, te rekenen vanaf de datum van publicatie van de aankondiging als bedoeld in artikel 10.

Artikel 12 Bestek

1. Het bestek vermeldt de naam en het adres van de aanbestedende dienst.
2. Voor zover daarom tijdig is verzocht, dient de aanbestedende dienst een ieder die een daartoe strekkend verzoek heeft gedaan, binnen 6 dagen na de ontvangst van dat verzoek het bestek, eventueel tegen beta-ling van een redelijke onkostenvergoeding, toe te zenden. Indien het bestek wegens zijn omvang niet kan worden verstrekt binnen deze termijn dienen de in artikel 11 genoemde termijnen dienovereenkom-stig te worden verlengd.
3. Het bestek vermeldt de selectiecriteria, als bedoeld in hoofdstuk VI van dit reglement, waaraan een in-schrijver op zowel de dag van aanbesteding als van opdrachtverlening moet voldoen, alsmede de be-wijsstukken als bedoeld in de artikelen 47 tot en met 52, en/of de eventuele eigen verklaringen, als be-doeld in artikel 61, die moeten worden overgelegd om in aanmerking te kunnen komen voor de op-dracht.
4. Het bestek vermeldt voorts de gunningscriteria, als bedoeld in hoofdstuk VII, alsmede de gegevens die moeten worden overgelegd om in aanmerking te kunnen komen voor de opdracht, tenzij in de aan-kondiging is vermeld, dat de daarin gegeven opsomming van de gunningscriteria en de te overleggen gegevens uitputtend zijn. De aanbestedende dienst vermeldt de gunningscriteria zo mogelijk in afne-mende volgorde van het belang dat hij er aan hecht.
5. Indien in de aankondiging is vermeld dat het indienen van varianten is toegestaan, vermeldt de aanbe-stedende dienst in het bestek aan welke voorwaarden deze varianten tenminste moeten voldoen, als-mede hoe varianten moeten worden ingediend.
6. De aanbestedende dienst kan in het bestek aan de inschrijver verzoeken om in zijn aanbieding aan te ge-ven welk gedeelte van de opdracht hij eventueel voornemens is aan derden in onderaanneming uit te be-steden.
7. De aanbestedende dienst kan in het bestek aangeven bij welke dienst of diensten de inschrijvers de ter zake dienende informatie kunnen verkrijgen over de verplichtingen die ter zake van de arbeidsbescher-ming en de arbeidsvoorwaarden gelden of de plaats waar de diensten worden verricht, en die van toe-passing zijn op de diensten die tijdens de uitvoering van de opdracht op het werkterrein worden verricht. De aanbestedende dienst verplicht de inschrijvers bij hun inschrijving aan te geven, dat zij bij de voorbe-reiding van hun aanbieding rekening hebben gehouden met de verplichtingen die voor hen voortvloeien uit de bepalingen inzake arbeidsbescherming en arbeidsvoorwaarden die gelden op de plaats waar de dienst wordt verricht.

Artikel 13 Nadere inlichtingen en bezichtiging ter plaatse

1. Voorzover daarom tijdig is verzocht, dienen nadere inlichtingen over het bestek en de aanbestedingsprocedure door de aanbestedende dienst te worden verstrekt uiterlijk 6 dagen vóór het verstrijken van de termijn waarbinnen de inschrijvingen ingediend dienen te worden.
2. Een aanbestedende dienst kan een inlichtingenbijeenkomst organiseren, waarbij door de aanbestedende dienst desgevraagd inlichtingen worden verstrekt. Een inlichtingenbijeenkomst kan zonodig gecombineerd worden met een bezichtiging ter plaatse waar de opdracht uitgevoerd dient te worden.
3. Bij een inlichtingenbijeenkomst mogen in ieder geval twee vertegenwoordigers van iedere geïnteresseerde aanwezig zijn. Iedere aanwezige dient een presentielijst te ondertekenen waarop de (statutaire) naam en het adres van de geïnteresseerde, alsmede de namen van de vertegenwoordigers worden vermeld.
4. Van de tijdens een inlichtingenbijeenkomst verstrekte inlichtingen en van de inlichtingen die naar aanleiding van verzoeken om nadere inlichtingen, voor zover die dienen tot aanvulling, wijziging dan wel verduidelijking van het bestek, zijn verstrekt, wordt door of namens de aanbestedende dienst een nota van inlichtingen opgesteld. De nota van inlichtingen wordt door of namens de aanbestedende dienst gedagtekend en ondertekend en uiterlijk 6 dagen vóór het verstrijken van de termijn waarbinnen de inschrijvingen ingediend dienen te worden toegezonden aan een ieder die jegens de aanbestedende diensten blijk heeft gegeven voornemens te zijn op de opdracht in te schrijven. Mondelinge mededelingen, toezeggingen of afspraken die niet in de nota van inlichtingen zijn vastgelegd, zijn niet bindend.
5. De nota van inlichtingen bevat in ieder geval een overzicht van de gestelde vragen, de antwoorden op deze vragen en de eventuele aanvullingen, wijzigingen dan wel verduidelijkingen van het bestek. Indien een inlichtingenbijeenkomst heeft plaatsgevonden, worden in de nota van inlichtingen in ieder geval de volgende gegevens opgenomen: de datum van de inlichtingenbijeenkomst, de presentielijst, de op de inlichtingenbijeenkomst gestelde vragen en de antwoorden op deze vragen en, indien van toepassing, een verslag van de plaatsbezichtiging.
6. Indien de nota van inlichtingen wegens haar omvang niet binnen de in lid 4 van dit artikel gestelde termijn kan worden verstrekt dienen de in artikel 11 bepaalde termijnen dienovereenkomstig te worden verlengd.

Artikel 14 Inschrijving

1. Inschrijvingen dienen schriftelijk of in een andere vorm, voor het verstrijken van de in het bestek en de aankondiging vermelde dag en tijd voor het indienen van de inschrijving, op het in het bestek en de aankondiging vermelde adres te worden ingediend.
2. Een andere vorm van indiening dan de schriftelijke kan door de aanbestedende dienst worden toegestaan mits gewaarborgd is dat:
  - a. elke inschrijving alle informatie bevat die voor de beoordeling ervan nodig is;
  - b. het vertrouwelijke karakter van de inschrijvingen, in afwachting van de beoordeling ervan, wordt gerespecteerd;
  - c. de inschrijvingen, indien zulks om redenen van juridisch bewijs noodzakelijk is, binnen 4 werkdagen schriftelijk of door toezending van een gewaarmerkt afschrift worden bevestigd;
  - d. het openen van de inschrijvingen plaatsvindt na het verstrijken van de termijn voor indiening.
3. De inschrijver draagt het risico en de bewijslast van de goede en tijdige indiening van zijn inschrijving.
4. De inschrijving dient alle in de aankondiging, het bestek en de eventuele nota's van inlichtingen, gevraagde informatie te bevatten.
5. De inschrijving dient, tenzij in de aankondiging, het bestek en de eventuele nota's van inlichtingen anders wordt bepaald, in de Nederlandse taal te zijn opgesteld.
6. Indien de aanbestedende dienst daarom heeft verzocht dient de inschrijver in zijn inschrijving aan te geven welk gedeelte van de opdracht hij voornemens is aan derden in onderaanneming uit te besteden.
7. Indien de opdracht is verdeeld in percelen en inschrijving op een afzonderlijk perceel dan wel een aantal samengevoegde percelen is toegestaan, dient de inschrijver in zijn inschrijving duidelijk aan te geven op welk perceel dan wel percelen de inschrijving betrekking heeft. Voorts dient de inschrijver, indien dit wordt verzocht, voor elk perceel separaat in te schrijven.

Artikel 15 Inschrijving door combinaties

1. Combinaties of consortiums van dienstverleners mogen inschrijven.
2. Indien twee of meer inschrijvers tezamen inschrijven, zijn zij hoofdelijk aansprakelijk voor de nakoming van alle uit de overeenkomst voortvloeiende verplichtingen.
3. Van een combinatie mag niet worden verlangd dat zij met het oog op de inschrijving vooraf een bepaalde rechtsvorm aanneemt. Een bepaalde rechtsvorm kan wel worden geëist wanneer de opdracht aan de combinatie wordt gegund.
4. De combinatie is verplicht bij de inschrijving één contactpersoon aan te wijzen. De contactpersoon treedt op als woordvoerder van de combinatie.
5. Leden van de combinatie dienen ieder aan de criteria ten aanzien van de artikelen 47 en 48 te voldoen. Aanbestedende diensten dienen in de aankondiging aan te geven ten aanzien van welke andere criteria bedoeld in de artikelen 49, 50, 51 en 53 alle leden van de combinatie dienen te voldoen en ten aanzien van welke criteria de leden elkaar mogen aanvullen.

Artikel 16 Varianten

1. Indien voor de gunning van een opdracht het criterium van de economisch meest voordelige aanbidding wordt gehanteerd, staat het een inschrijver vrij om, naast een inschrijving overeenkomstig het bestek en de nota van inlichtingen, bij de inschrijving varianten in te dienen, tenzij in de aankondiging bedoeld in artikel 10 anders is bepaald.
2. De aanbestedende dienst mag een ingediende variant niet verwerpen om de enkele reden dat deze is opgesteld met gebruikmaking van technische specificaties die zijn omschreven door verwijzing naar nationale normen waarin Europese normen zijn omgezet naar Europese technische specificaties, als bedoeld in artikel 5, tweede lid, dan wel naar nationale technische specificaties als bedoeld in artikel 5 vijfde lid, onder a en b.
3. Een variant wordt alleen in beschouwing genomen, indien deze:
  - a. betrekking heeft op een wezenlijke wijziging van de in het bestek gehanteerde uitgangspunten, en
  - b. naar het oordeel van de aanbestedende dienst in kwaliteit ten minste gelijkwaardig is aan hetgeen is voorgeschreven.
4. Een variant moet worden ingediend als een afzonderlijke aanbidding waarop duidelijk is aangegeven, dat de aanbidding betrekking heeft op een variant. De aanbidding dient vergezeld te gaan van een duidelijke omschrijving van hetgeen de variant inhoudt.

Artikel 17 Gestanddoeningstermijn

1. De inschrijver moet zijn aanbidding gestand doen gedurende zestig dagen na de dag, waarop de termijn voor inschrijving is gesloten, tenzij in de aankondiging, het bestek of de nota van inlichtingen een andere termijn is gesteld.
2. De aanbestedende dienst kan verzoeken de termijn van gestanddoening te verlengen. Aan een zodanig verzoek kan de inschrijver geen aanspraak op de opdracht ontlenen.

Artikel 18 Wijzigingen van aanbiddingen

Door inschrijvers ingediende wijzigingen op hun inschrijving mogen na de termijn waarop de inschrijving is gesloten door de aanbestedende dienst niet meer in aanmerking worden genomen.

Artikel 19 Verduidelijking van aanbiddingen

1. De aanbestedende dienst mag inschrijvers schriftelijk verzoeken om verduidelijking van de inhoud van hun inschrijving en hier met eenieder besprekingen over voeren, mits een gelijke behandeling van inschrijvers in acht wordt genomen en met hun gerechtvaardigde belangen rekening wordt gehouden.
2. Onderhandelingen met inschrijvers over fundamentele punten van de opdracht en met name over de prijs niet toegestaan.

Artikel 20 Inschrijving onder voorwaarden

Indien aan een inschrijving voorwaarden zijn verbonden, wordt de inschrijving geacht niet te zijn gedaan, tenzij het stellen van voorwaarden uitdrukkelijk is toegestaan.

Artikel 21 Gebrekkige inschrijvingen

Inschrijvingen, die niet voldoen aan de essentiële eisen, gesteld in dit reglement, de aankondiging, het bestek of de nota van inlichtingen, worden geacht niet te zijn gedaan.

Artikel 22 Aanbesteding

1. Op de plaats en het tijdstip vermeld in de aankondiging worden de inschrijvingen door de aanbestedende dienst geopend. De opening is toegankelijk voor de inschrijvers en hun vertegenwoordigers.
2. Indien een prijs zowel in cijfers als in letters wordt vermeld en deze niet met elkaar overeenstemmen, geldt de prijs in letters.

Artikel 23 Keuze dienstverlener

1. De aanbestedende dienst is niet verplicht de opdracht te gunnen.
Voor het geval dat de aanbestedende dienst besluit niet tot gunning over te gaan geldt het bepaalde in artikel 57 lid 2.
2. Voor de gunning overeenkomstig hoofdstuk VII van de opdracht komen alleen inschrijvers in aanmerking die zowel op de dag van de aanbesteding als op de dag van de opdrachtverlening voldoen aan de selectie-eisen die in de aankondiging, het bestek of de nota van inlichtingen conform hoofdstuk VI zijn vermeld. Indien de aanbestedende dienst ingevolge artikel 54 inschrijvers in de gelegenheid heeft gesteld eigen verklaringen in te dienen, dan kan zij voorafgaand aan het moment van gunning eisen dat de inschrijvers alsnog de in de aankondiging genoemde bewijsstukken overeenkomstig artikel 54 overleggen.
3. Onverminderd het bepaalde in lid 2 van dit artikel geschiedt de gunning van de opdracht voor de dienstverlening, conform hoofdstuk VII, aan:
  - a. de inschrijver die de laagste prijs heeft aangeboden;
  - b. de inschrijver met de economisch meest voordelige aanbieding, indien in de aankondiging of het bestek overeenkomstig artikel 12 lid 4 één of meer gunningscriteria zijn vermeld die anders zijn dan alleen de laagste prijs.
4. De overeenkomst tot dienstverlening komt tot stand door het gunnen van de opdracht door de aanbestedende dienst.
5. Het gunningsbesluit dient onverwijld in schriftelijke vorm aan de inschrijver aan wie de opdracht is gegund te worden bevestigd.
6. Het afwijzingsbericht dient onverwijld in schriftelijke vorm aan de inschrijvers aan wie de opdracht niet wordt gegund te worden meegedeeld. Ten aanzien van de motiveringsverplichtingen van de aanbestedende dienst geldt het gestelde in hoofdstuk IX.

Artikel 24 Proces-verbaal

1. Van het verloop van de opening van de aanbesteding, bedoeld in artikel 22 eerste lid, wordt een proces-verbaal opgemaakt.
2. Het proces-verbaal bevat tenminste de informatie:
  - a. de naam en het adres van de aanbestedende dienst, het voorwerp en de waarde van de opdracht;
  - b. de namen van de inschrijvers met hun adressen;
  - c. het perceel, percelen of totaal waarvoor inschrijver heeft ingeschreven;
  - d. in geval van gunning aan de laagste prijs, de inschrijvingssommen (exclusief omzetbelasting);
  - e. eventuele bijzonderheden.
3. Dit proces-verbaal wordt door de aanbestedende dienst desgevraagd ter inzage overlegd of toegezonden aan de inschrijver.

HOOFDSTUK III DE AANBESTEDING MET VOORAFGAANDE SELECTIE (DE NIET-OPENBARE PROCEDURE)

Artikel 25 Procedureverloop

1. Bij de niet-openbare procedure worden de volgende procedurele stappen doorlopen:
  - a. aankondiging (artikel 26 en 27)
  - b. aanmelding door gegadigde (artikel 28)
  - c. selectie en shortlisten (artikel 29)
  - d. uitnodiging tot inschrijving en verzending van het bestek (artikel 30, jo 12 en 27)
  - e. eventueel nadere inlichtingen en bezichtiging (artikel 31 jo 13)
  - f. inschrijving (artikel 31 jo 14 t/m 21)
  - g. aanbesteding (artikel 31 jo 22)
  - h. keuze dienstverlener (artikel 32)
  - i. proces-verbaal (artikel 33)
2. De in lid 1 van dit artikel aangegeven stappen worden nader omschreven in de artikelen 26 tot en met 33 van dit aanbestedingsreglement.

Artikel 26 Aankondiging

Een aanbestedende dienst maakt haar voornemen om een opdracht volgens een niet-openbare procedure aan te besteden, met in achtneming van artikel 56, door middel van een aankondiging in de Staatscourant of in een landelijk verspreid vakblad bekend. Hij kan voorts dit voornemen op andere wijze bekend maken.

Artikel 27 Termijnen

1. De door de aanbestedende dienst vast te stellen termijn voor de ontvangst van de aanmeldingen bedraagt bij de niet-openbare procedure ten minste 21 dagen, te rekenen vanaf de datum van verzending van de aankondiging.
2. De door de aanbestedende dienst vast te stellen termijn voor de ontvangst van de inschrijvingen bedraagt ten minste 21 dagen, te rekenen vanaf de datum waarop de schriftelijk uitnodiging wordt verzonden.

Artikel 28 Aanmelding door gegadigde

1. Gegadigden dienen hun aanmelding per brief, telegram, telexbericht of telefax voor het verstrijken van de in de aankondiging vermelde dag en tijdstip in te dienen op het in de aankondiging vermelde adres.
2. Ingeval van aanmelding per telegram, telexbericht, telefax of telefonisch moet de aanmelding worden bevestigd per brief, die wordt verzonden vóór het verstrijken van de door de aanbestedende dienst vastgestelde termijn voor aanmelding. De bewijslast voor een tijdige aanbieding ter postbestelling ligt bij de gegadigde.
3. De in lid 1 en lid 2 van dit artikel bedoelde brief dient voorzien te worden van de in de aankondiging genoemde gegevens.
4. De gegadigde draagt het risico van de regelmatige en tijdige indiening van de aanmelding.

Artikel 29 Selectie en shortlisten

1. Bij een niet-openbare procedure kan de aanbestedende dienst hetzij een vast aantal hetzij een minimum en een maximum aangeven waartussen het aantal gegadigden zal liggen, dat hij voornemens is uit te nodigen. Het vaste aantal dan wel het minimum- en maximaantal worden aangegeven in de aankondiging. Het vast te stellen aantal of de vast te stellen aantallen hangen af van de aard van de te verlenen dienst. Het minimumaantal mag niet minder bedragen dan vijf. Het maximaantal kan worden vastgesteld op tien.
Het aantal gegadigden dat voor inschrijving wordt uitgenodigd, moet in ieder geval groot genoeg zijn om een werkelijke mededinging te garanderen.
2. Voor de bij de selectie te hanteren selectiecriteria is het bepaalde in hoofdstuk VI van toepassing.
3. Indien een aanbestedende dienst een opdracht plaatst volgens de niet-openbare procedure, waarbij zij hetzij een vast aantal hetzij een minimum en een maximum heeft aangegeven waartussen het aantal tot inschrijving uit te nodigen dienstverleners zich zal situeren, geeft zij in de aankondiging of in een daartoe op te stellen selectieleidraad aan op welke objectieve wijze de uit te nodigen inschrijvers worden geselecteerd voor het geval dat het aantal geschikte gegadigden groter is dan het in de aankondiging vermelde aantal uit te nodigen inschrijvers. Indien de aanbestedende dienst ingevolge artikel 54 gegadigden in de gelegenheid heeft gesteld eigen verklaringen in te dienen, dan kan hij aan de gegadigden die hij voor-

nemens is uit te nodigen, alsnog verzoeken de in de aankondiging genoemde bewijsstukken overeenkomstig artikel 54 te overleggen.

Artikel 30 Uitnodiging tot inschrijving en verzending van het bestek

1. Tenzij de aanbestedende dienst besluit geen der gegadigden een uitnodiging tot inschrijving te zenden, nodigt hij de gegadigden die voldoen aan de eisen bedoeld in artikel 29 uit tot inschrijving. Voor het geval dat de aanbestedende dienst besluit geen der gegadigden een uitnodiging te zenden geldt het bepaalde in artikel 57.
2. De uitnodigingen worden gelijktijdig en schriftelijk aan de daartoe gekozen gegadigden verzonden. De uitnodigingsbrief bevat een verwijzing naar de bekendgemaakte aankondiging en vermeldt tenminste:
  - a. de uiterste dag en tijdstip voor de ontvangst van de inschrijvingen conform artikel 27;
  - b. het adres waar de inschrijvingen moeten worden ingediend en de taal of talen waarin zij moeten worden gesteld;
  - c. de aanduiding van de documenten die zo nodig door de inschrijver ter staving van de in de aankondiging gevraagde inlichtingen, of ter aanvulling op die inlichtingen moeten worden overgelegd;
  - d. de plaats en het tijdstip van de aanbesteding;
  - e. de gunningscriteria, voor zover deze niet in de aankondiging zijn vermeld.
en vermeldt zonodig:
  - f. waar, wanneer en onder welke voorwaarden extra exemplaren van het bestek verkrijgbaar zijn;
  - g. waar en wanneer inlichtingen zullen worden gegeven;
  - h. waar en wanneer een eventuele bezichtiging ter plaatse wordt gehouden;
  - i. waar en op welke data het bestek, de nota van inlichtingen, en het proces-verbaal van bezichtiging ter inzage liggen.
3. Bij de uitnodigingsbrief dient het bestek te worden bijgesloten. Indien het bestek niet bij de uitnodigingsbrief is gevoegd, dient in aanvulling op de gegevens als genoemd in lid 2 van dit artikel in de uitnodigingsbrief het adres vermeld te worden waar het bestek aangevraagd kan worden en de uiterste datum voor deze aanvraag, alsmede het eventueel ter verkrijging van het bestek te betalen bedrag en de wijze van betaling daarvan. Ten aanzien van het bestek is artikel 12 van overeenkomstige toepassing.
4. De aanbestedende dienst verzendt, gelijktijdig met de uitnodigingen, aan de niet door hem gekozen gegadigde bericht, dat hij niet wordt uitgenodigd.

Artikel 31 Nadere inlichtingen, bezichtiging ter plaatse, inschrijving en aanbesteding

Ten aanzien van de eventueel te geven nadere inlichtingen en een eventuele bezichtiging ter plaatse evenals ten aanzien van de inschrijving en de aanbesteding zijn de artikelen 13 tot en met 22 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 32 Keuze dienstverlener

Op de keuze van de dienstverlener is artikel 23 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 33 Proces-verbaal

Ten aanzien van het proces-verbaal is artikel 24 van overeenkomstige toepassing.

HOOFDSTUK IV DE ONDERHANDSE AANBESTEDING

Artikel 34 Procedure verloop

1. Bij de onderhandse procedure worden de volgende procedurele stappen doorlopen:
  - a. uitnodiging (artikel 35)
  - b. verzending bestek (artikel 37)
  - c. eventueel nadere inlichtingen en bezichtiging (artikel 38)
  - d. inschrijving (artikelen 39 t/m 41)
  - e. aanbesteding (artikel 41)
  - f. keuze dienstverlener (artikel 42)
  - g. proces-verbaal (artikel 43)
2. De in lid 1 van dit artikel aangegeven stappen worden nader omschreven in de artikelen 36 tot en met 49 van dit aanbestedingsreglement.

Artikel 35 Uitnodiging

De aanbestedende dienst maakt haar voornemen om een opdracht onderhands aan te besteden bekend door een beperkt aantal van tenminste twee dienstverleners rechtstreeks uit te nodigen. De aanbestedende dienst verzendt de uitnodigingen gelijktijdig. Binnen LNV is een uitnodiging aan minimaal 3 dienstverleners gebruikelijk.

Artikel 36 Termijnen

1. Bij de onderhandse procedures is de termijn voor de ontvangst van de offertes, voor de dienstverleners, lang genoeg om een geldige offerte te doen, deze termijn is in geen geval korter dan 21 dagen, te rekenen vanaf de datum van verzending van de uitnodiging.

Artikel 37 Bestek

1. Het bestek vermeldt de naam en het adres van de aanbestedende dienst.
2. De aanbestedende dienst verstrekt aan alle dienstverleners tijdig en kosteloos een exemplaar van het bestek.
3. Het bestek vermeldt voorts de gunningscriteria, als bedoeld in hoofdstuk VII, alsmede de gegevens die moeten worden overgelegd om in aanmerking te kunnen komen voor de opdracht, tenzij in de uitnodiging is vermeld, dat de daarin gegeven opsomming van de gunningscriteria en de te overleggen gegevens uitputtend zijn. De aanbestedende dienst vermeldt de gunningscriteria zo mogelijk in afnemende volgorde van het belang dat hij er aan hecht.
4. Indien in de uitnodiging is vermeld dat het indienen van varianten is toegestaan, vermeldt de aanbestedende dienst in het bestek aan welke voorwaarden deze varianten tenminste moeten voldoen, alsmede hoe varianten moeten worden ingediend.
5. De aanbestedende dienst kan in het bestek aan de inschrijver verzoeken om in zijn aanbieding aan te geven welk gedeelte van de opdracht hij eventueel voornemens is aan derden in onderaanneming uit te besteden.
6. De aanbestedende dienst kan in het bestek aangeven bij welke dienst of diensten de inschrijvers de ter zake dienende informatie kunnen verkrijgen over de verplichtingen die ter zake van de arbeidsbescherming en de arbeidsvoorwaarden gelden of de plaats waar de diensten worden verricht, en die van toepassing zijn op de diensten die tijdens de uitvoering van de opdracht op het werkterrein worden verricht.

De aanbestedende dienst verplicht de inschrijvers bij hun inschrijving aan te geven, dat zij bij de voorbereiding van hun aanbieding rekening hebben gehouden met de verplichtingen die voor hen voortvloeien uit de bepalingen inzake arbeidsbescherming en arbeidsvoorwaarden die gelden op de plaats waar de dienst wordt verricht.

Artikel 38 Nadere inlichtingen en bezichtiging ter plaatse

Ten aanzien van de eventueel te geven nadere inlichtingen en een eventuele bezichtiging ter plaatse is artikel 13 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 39 Inschrijving

1. Inschrijvingen dienen schriftelijk of in een van de in lid 2 bedoelde andere vormen, voor het verstrijken van de in het bestek en de uitnodiging vermelde dag en tijd voor het indienen van de inschrijving, op het in het bestek en de uitnodiging vermelde adres te worden ingediend.
2. De inschrijver draagt het risico en de bewijslast van de goede en tijdige indiening van zijn inschrijving.
3. De inschrijving dient alle in de uitnodiging, het bestek en de eventuele nota's van inlichtingen, gevraagde informatie te bevatten.
4. De inschrijving dient, tenzij in de uitnodiging, het bestek en de eventuele nota's van inlichtingen anders wordt bepaald, in de Nederlandse taal te zijn opgesteld.
5. Indien de aanbestedende dienst daarom heeft verzocht dient de inschrijver in zijn inschrijving aan te geven welk gedeelte van de opdracht hij voornemens is aan derden in onderaanneming uit te besteden.
6. Indien de opdracht is verdeeld in percelen en inschrijving op een afzonderlijk perceel dan wel een aantal samengevoegde percelen is toegestaan, dient de inschrijver in zijn inschrijving duidelijk aan te geven op welk perceel dan wel percelen de inschrijving betrekking heeft. Voorts dient de inschrijver, indien dit wordt verzocht, voor elk perceel separaat in te schrijven.

Artikel 40 Varianten

1. Indien voor de gunning van een opdracht het criterium van de economisch meest voordelige aanbidding wordt gehanteerd, staat het een inschrijver vrij om, naast een inschrijving overeenkomstig het bestek en de nota van inlichtingen, bij de inschrijving varianten in te dienen, tenzij in de uitnodiging bedoeld in artikel 35 anders is bepaald.
2. De aanbestedende dienst mag een ingediende variant niet verwerpen om de enkele reden dat deze is opgesteld met gebruikmaking van technische specificaties die zijn omschreven door verwijzing naar nationale normen waarin Europese normen zijn omgezet naar Europese technische specificaties, als bedoeld in artikel 5 tweede lid, dan wel naar nationale technische specificaties als bedoeld in artikel 5 vijfde lid onder a en b.
3. Een variant wordt alleen in beschouwing genomen, indien deze:
  - a. betrekking heeft op een wezenlijke wijziging van de in het bestek gehanteerde uitgangspunten, en
  - b. naar het oordeel van de aanbestedende dienst in kwaliteit ten minste gelijkwaardig is aan hetgeen is voorgeschreven.
4. Een variant moet worden ingediend als een afzonderlijke aanbidding waarop duidelijk is aangegeven, dat de aanbidding betrekking heeft op een variant. De aanbidding dient vergezeld te gaan van een duidelijke omschrijving van hetgeen de variant inhoudt.

Artikel 41 Gestanddoeningstermijn, wijzigingen en verduidelijking van aanbiddingen, gebrekkige inschrijving en inschrijving onder voorwaarden en aanbesteding

Ten aanzien van de gestanddoeningstermijn, het wijzigingen van en de verduidelijking van aanbiddingen, gebrekkige inschrijving en inschrijving onder voorwaarden en de aanbesteding zijn de artikelen 17 tot en met 22 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 42 Keuze dienstverlener

Op de keuze van de dienstverlener is artikel 23 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 43 Proces-verbaal

Ten aanzien van het proces-verbaal is artikel 24 van overeenkomstige toepassing.

HOOFDSTUK V PRIJSVRAGEN VOOR ONTWERPEN

Artikel 44 Procedureverloop

1. Bij prijsvragen voor ontwerpen, als bedoeld in artikel 8, worden de volgende procedurele stappen doorlopen:

Ingeval van een openbare prijsvraag:

- a. aankondiging (artikel 45 lid 1)
- b. indiening ontwerpen (artikel 45 lid 2)
- c. beoordeling door jury (artikel 45 lid 3)
- d. besluitvorming door aanbestedende dienst (artikel 45 lid 4)
- e. publicatie uitslag prijsvraag (artikel 45 lid 5)

Ingeval van een niet-openbare prijsvraag:

- a. aankondiging (artikel 46 lid 1)
  - b. aanmelding door deelnemer (artikel 46 lid 2)
  - c. selectie en shortlisting (artikel 46 lid 3)
  - d. indiening ontwerpen (artikel 46 lid 4)
  - e. beoordeling door jury (artikel 46 lid 5)
  - f. besluitvorming door aanbestedende dienst (artikel 46 lid 6)
  - g. publicatie uitslag prijsvraag (artikel 46 lid 7)
2. De in lid 1 van dit artikel aangegeven stappen worden nader omschreven in de artikelen 45 en 46 van dit aanbestedingsreglement.

Artikel 45 Openbare prijsvraag

1. Een aanbestedende dienst maakt zijn voornemen om een openbare prijsvraag uit te schrijven bekend door middel van een aankondiging. De beoordelingscriteria dienen in de aankondiging of in de in aanvulling op de aankondiging opgestelde voorschriften opgenomen te worden. De beoordelingscriteria dienen duidelijk en niet-discriminerend te zijn. De toelating van deelnemers aan prijsvragen voor ontwerpen mag niet worden beperkt:
  - tot het grondgebied van een lidstaat of deel daarvan;
  - op het grond van het feit dat de deelnemers, ingevolge de wetgeving van de lidstaat waar de prijsvraag wordt uitgeschreven, natuurlijke personen dan wel rechtspersonen moeten zijn.
2. De ontwerpen dienen voor de in de aankondiging genoemde uiterste dag en tijd ingediend te worden op het in de aankondiging genoemde adres. Bij het indienen van de ontwerpen dienen de deelnemers de door de aanbestedende dienst gevraagde informatie in te dienen.
3. De ingediende ontwerpen worden beoordeeld door een jury, bestaande uit natuurlijke personen die onafhankelijk zijn van de deelnemers aan de prijsvraag. Indien van de deelnemers aan een prijsvraag een bijzondere beroepskwalificatie wordt geëist, moet ten minste een derde van de juryleden diezelfde kwalificatie of een gelijkwaardige kwalificatie hebben.

De jury is autonoom in haar besluiten of adviezen. Haar besluiten of adviezen worden genomen, respectievelijk uitgebracht, op basis van anoniem voorgelegde projecten en uitsluitend op grond van de beoordelingscriteria vermeld in de in artikel 45, lid 1, bedoelde aankondiging of voorschriften.
4. De aanbestedende dienst kan in de aankondiging aangeven of de beslissing van de jury voor haar verbindend is. Indien de aanbestedende dienst in de aankondiging heeft aangegeven, dat de beslissing van de jury voor haar niet verbindend is, dan dient de aanbestedende dienst bij haar besluitvorming de in de aankondiging genoemde criteria in acht te nemen.

Indien de aanbestedende dienst in de aankondiging heeft aangegeven dat de winnaars recht hebben op de gunning van eventuele vervolgoopdrachten, dan kan de aanbestedende dienst deze opdrachten direct aan hen gunnen.
5. De uitslag van de prijsvraag dient te worden bekendgemaakt door middel van een aankondiging. De aankondiging dient opgesteld te worden overeenkomstig het model zoals opgenomen in bijlage 3 bij dit reglement.

Artikel 46 Niet-openbare prijsvraag

1. Een aanbestedende dienst maakt zijn voornemen om een niet-openbare prijsvraag uit te schrijven bekend door middel van een aankondiging. De beoordelingscriteria dienen in de aankondiging of in de aanvulling op de aankondiging opgestelde voorschriften te worden opgenomen. De beoordelingscriteria dienen duidelijk en niet-discriminerend te zijn. De toelating van deelnemers aan prijsvragen voor ontwerpen mag niet worden beperkt:
  - tot het grondgebied van een lidstaat of deel daarvan;
  - op het grond van het feit dat de deelnemers, ingevolge de wetgeving van de lidstaat waar de prijsvraag wordt uitgeschreven, natuurlijke personen dan wel rechtspersonen moeten zijn.
2. Indien deelnemers zich aanmelden, dienen zij hun aanmelding per brief, telegram, telexbericht, telefax of telefonisch voor het verstrijken van de in de aankondiging vermelde dag en tijdstip in te dienen op het in de aankondiging vermelde adres. Ingeval van aanmelding per telegram, telexbericht, telefax of telefonisch moet de aanmelding worden bevestigd per brief, die wordt verzonden vóór het verstrijken van de door de aanbestedende dienst vastgestelde termijn voor aanmelding. De bedoelde brief dient voorzien te worden van de in de aankondiging of in de aanvulling opgestelde voorschriften genoemde gegevens.

De deelnemer draagt het risico van de regelmatige en tijdige indiening van de aanmelding.
3. Bij een niet-openbare prijsvraag dient de aanbestedende dienst in de aankondiging het beoogd aantal deelnemers aan te geven. Bij de selectie dient de aanbestedende dienst duidelijke en niet-discriminerende selectiecriteria te hanteren. In alle gevallen moet het aantal kandidaten dat wordt uitgenodigd om aan de prijsvraag deel te nemen een daadwerkelijke mededinging waarborgen.

Indien de aanbestedende dienst in de aankondiging een beoogd aantal deelnemers heeft aangegeven, dient de aanbestedende dienst in de aankondiging of in de aanvulling op de aankondiging opgestelde voorschriften aan te geven op welke objectieve wijze de uit te nodigen deelnemers worden geselecteerd voor het geval dat het aantal geschikte kandidaten groter is dan het door de aanbestedende dienst beoogde aantal deelnemers.
4. Na een uitnodiging daartoe dienen de deelnemers voor de in de aankondiging genoemde uiterste dag en tijd hun ontwerpen in te dienen op het in de aankondiging genoemde adres. Bij het indienen van de ontwerpen dienen de deelnemers de door de aanbestedende dienst gevraagde informatie in te dienen.
5. De ingediende ontwerpen worden beoordeeld door een jury, bestaande uit natuurlijke personen die onafhankelijk zijn van de deelnemers aan de prijsvraag. Indien van de deelnemers aan een prijsvraag een bijzondere beroepskwalificatie wordt geëist, moet ten minste een derde van de juryleden diezelfde kwalificatie of een gelijkwaardige kwalificatie hebben.

De jury is autonoom in haar besluiten of adviezen. Haar besluiten of adviezen worden genomen, respectievelijk uitgebracht, op basis van anoniem voorgelegde projecten en uitsluitend op grond van de beoordelingscriteria vermeld in de in artikel 45 lid 1 bedoelde aankondiging en/of voorschriften.
6. De aanbestedende dienst kan in de aankondiging aangeven of de beslissing van de jury voor hem verbindend is. Indien de aanbestedende dienst in de aankondiging heeft aangegeven dat de beslissing van de jury voor hem niet verbindend is, dan dient de aanbestedende dienst bij hem besluitvorming de in de aankondiging genoemde criteria in acht te nemen.

Indien de aanbestedende dienst in de aankondiging heeft aangegeven dat de winnaars recht hebben op de gunning van eventuele vervolgoopdrachten dan kan de aanbestedende dienst deze opdrachten direct aan hen gunnen.
7. De uitslag van de prijsvraag dient te worden bekendgemaakt door middel van een aankondiging. De aankondiging dient opgesteld te worden overeenkomstig het model zoals opgenomen in bijlage 3 bij dit reglement.

HOOFDSTUK III SELECTIE; EISEN TEN AANZIEN VAN DE GESCHIKTHEID VAN DE DIENSTVERLENER

Artikel 47 Algemene gronden voor uitsluiting van deelneming

1. Van deelneming aan een opdracht kan worden uitgesloten iedere dienstverlener:
  - a. die in staat van faillissement, surséance van betaling of vereffening verkeert, dan wel ten aanzien waarvan een akkoord is bereikt of zijn werkzaamheden heeft gestaakt of in een andere soortgelijke toestand verkeert ingevolge een gelijkaardige procedure van de nationale wettelijke regeling;
  - b. wiens faillissement is aangevraagd of tegen wie een procedure van surséance van betaling, vereffening of akkoord dan wel een andere soortgelijke procedure die in de nationale wettelijke regeling is voorzien, aanhangig is gemaakt;
  - c. die bij een rechterlijke beslissing die kracht van gewijsde heeft, veroordeeld is geweest voor een delict dat de beroepsmoraliteit van de dienstverlener in het gedrang brengt;
  - d. die in de uitoefening van zijn beroep een ernstige fout heeft begaan, vastgesteld op elke grond die de aanbestedende dienst aannemelijk kan maken;
  - e. die niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan ten aanzien van de betaling van de sociale verzekeringsbijdragen overeenkomstig de wettelijke bepalingen van het land waar de dienstverlener is gevestigd of Nederland;
  - f. die niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan ten aanzien van de betaling van belastingen overeenkomstig de wettelijke bepalingen van het land waar de dienstverlener is gevestigd of Nederland;
  - g. die zich in ernstige mate schuldig heeft gemaakt aan valse verklaringen bij het verstrekken van de inlichtingen die overeenkomstig hoofdstuk VI kunnen worden verlangd of die deze inlichtingen niet heeft verstrekt.
2. Als bewijs dat de dienstverlener niet in de omstandigheden als bedoeld in lid 1 onder a en b van dit artikel verkeert, kan de aanbestedende een document afgegeven door een gerechtelijke of overheidsinstantie van het land van oorsprong, herkomst of vestiging van de dienstverlener verlangen, waaruit blijkt dat aan deze eis is voldaan. In Nederland is voor de omstandigheden genoemd in lid 1 onder a en b van dit artikel de griffier van de rechtbank die op grond van artikel 2 van de Faillissementswet bevoegd is tot het uitspreken van de faillietverklaring van de gegadigde aangewezen als de bevoegde instantie. Als bewijs dat de dienstverlener niet in de omstandigheden als bedoeld in lid 1 onder c van dit artikel verkeert, kan de aanbestedende dienst van de dienstverlener een uittreksel uit zijn strafregister of, bij ontbreken van een dergelijk register, een gelijkwaardig document, afgegeven door een gerechtelijke of overheidsinstantie van het land van oorsprong, herkomst of vestiging van de dienstverlener, verlangen, waaruit blijkt dat aan deze eis is voldaan.
3. Als bewijs dat de dienstverlener voldaan heeft aan de in lid 1 van dit artikel onder e en f genoemde verplichtingen kan de aanbestedende dienst van de dienstverlener een door een bevoegde instantie, van Nederland dan wel van het land waar de dienstverlener is gevestigd, verstrekt getuigschrift verlangen. In Nederland zijn de volgende bevoegde instantie aangewezen:
  - het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV), voorzover het betreft bijdragen ten behoeve van werknemersverzekeringen
  - de inspecteur der rijksbelastingen, die bevoegd is tot heffing van loon en inkomstenbelasting van de gegadigde, voorzover het betreft de bijdragen ten behoeve van de volksverzekeringen en de betaling van belasting.
4. Indien de documenten of getuigschriften als bedoeld in de leden 2 en 3 van dit artikel niet door de bevoegde instanties in Nederland of het land waar de dienstverlener is gevestigd worden afgegeven, kunnen deze vervangen worden door een verklaring onder ede afgelegd door de bestuurder(s) van de onderneming van de dienstverlener ten overstaan van een notaris, een gerechtelijke of overheidsinstantie dan wel een verklaring van een bevoegde beroeps- of bedrijfsorganisatie van Nederland of het land van oorsprong, herkomst of het land waar de dienstverlener is gevestigd.
5. De door de gegadigde of de inschrijver te overleggen bewijzen mogen niet ouder zijn dan drie maanden voorafgaand aan respectievelijk de uiterste datum van aanmelding of de datum van inschrijving, tenzij in de aankondiging anders is bepaald. Van de gestelde termijn kan worden afgeweken in het geval dat geen bewijzen van een dergelijk recente datum door de bevoegde instanties verstrekt worden. Dit laatste dient door de gegadigde/inschrijver aangetoond te worden.

Artikel 48 Vergunningen en inschrijving in beroepsregister

1. Indien de dienstverlener over een bijzondere vergunning moet beschikken of indien hij lid moet zijn van een bepaalde organisatie om in het land van herkomst of vestiging de dienst in kwestie te kunnen verrichten, kan de aanbestedende dienst verlangen, dat hij aantoont dat hij over deze vergunning beschikt of lid is van de bedoelde organisatie.
2. Iedere dienstverlener kan worden verzocht, aan te tonen dat hij volgens de eisen die gelden in het land waar hij is gevestigd, is ingeschreven in het beroepsregister of in het handelsregister, of een verklaring onder ede of een attest te verstrekken, als bedoeld in lid 3.
3. De bedoelde beroeps- of handelsregisters, verklaringen of attesten zijn:
  - voor België: het 'Handelsregister - Registre du commerce' en de 'Beroepsorden - Ordres professionnels';
  - voor Denemarken: de 'Erhvervs- og Selskabsstyrelsen';
  - voor Duitsland: het 'Handelsregister', de 'Handwerksrolle' en het 'Vereinsregister';
  - voor Griekenland: de dienstverlener kan worden verzocht om een verklaring onder ede ten overstaan van een notaris betreffende de uitoefening van het betrokken beroep; in de in de geldende wettelijke regeling bepaalde gevallen, voor het verrichten van de in bijlage IA vermelde diensten voor onderzoek, het beroepsregister 'Mhtrvo Melehtvn', alsmede 'Mhtrvo Grafeivn Meletvn';
  - voor Spanje: het 'Registro central de empresas consultoras y de servicios del ministerio de Economía y Hacienda';
  - voor Frankrijk: het 'Registre du commerce' en het 'Répertoire des métiers';
  - voor Italië: het 'Registro della Camera di commercio, industria, agricoltura e artigianato' of het 'Registro delle commissioni provinciali per l'artigianato' of het 'Consiglio nazionale degli ordini professionali';
  - voor Luxemburg: het 'Registre aux firmes' en de 'Rôle de la Chambre des métiers';
  - voor Nederland: het 'Handelsregister';
  - voor Portugal: het 'Registro Nacional das Pessoas Colectivas';
  - voor het Verenigd Koninkrijk en voor Ierland: de dienstverlener kan verzocht worden een attest van de 'Registrar of Companies' of de 'Registrar of Friendly Societies' over te leggen of, bij ontstentenis daarvan, een attest dat de betrokkene onder ede heeft verklaard het desbetreffende beroep uit te oefenen in het land waar hij zich heeft gevestigd op een bepaalde plaats en onder een welbepaalde handelsnaam.
4. Het ingevolge lid 2 van dit artikel in te dienen bewijs dient de actuele stand van zaken weer te geven.

Artikel 49 Financiële en economische draagkracht

1. Om voor de opdracht in aanmerking te komen kan de aanbestedende dienst van de dienstverleners verlangen, dat deze aantonen dat zij over voldoende financiële en economische draagkracht beschikken. De door de aanbestedende dienst in de aankondiging of het bestek vermelde eisen ten aanzien van de financiële en economische draagkracht dienen objectief en eenduidig te zijn, alsmede in een redelijke verhouding te staan tot de aard en de omvang van de te verlenen dienst(en).
2. Teneinde te kunnen beoordelen of een dienstverlener over voldoende financiële en economische draagkracht beschikt, kan de aanbestedende dienst van de dienstverlener verstrekking van onder andere de volgende gegevens verlangen:
  - a. een recente bankverklaring van een te goeder naam en faam bekend staande bank of financiële instelling;
  - b. een bewijs van verzekering tegen beroepsaansprakelijkheid en/of wettelijke aansprakelijkheid;
  - c. overlegging van balansen of van uittreksels uit de balansen van de dienstverlener en de winstrekening; alle voorzien van een verklaring van een accountant als bedoeld in art. 2:393, eerste lid van het Burgerlijk Wetboek dan wel een daaraan gelijk te stellen functionaris uit het land van vestiging van de dienstverlener;
  - d. een verklaring betreffende de totale omzet van de dienstverlener in de voorafgaande drie boekjaren en de omzet in dezelfde boekjaren over opdrachten vergelijkbaar met de opdracht waar de aanbesteding betrekking op heeft.
3. Indien de dienstverlener vanwege gegronde redenen niet in staat is de door de aanbestedende dienst gevraagde gegevens te overleggen, kan hij ook door andere documenten die de aanbestedende dienst geschikt acht, aantonen dat zijn economische en financiële draagkracht voor de uitvoering van de opdracht voldoende is.
4. De aanbestedende dienst geeft in de aankondiging of het bestek aan welke gegevens hij van de dienstverlener verlangt.
5. Bij het inwinnen van de in dit artikel genoemde gegevens mag door de aanbestedende dienst niet verder worden gegaan, dan gezien de inhoud van de opdracht verantwoord en noodzakelijk is. Voorts is de

aanbestedende dienst gehouden rekening te houden met de gerechtvaardigde belangen van de dienstverleners met betrekking tot de bescherming van hun fabrieks- of bedrijfsgeheimen.

Artikel 50 Technische bekwaamheid

1. Om voor de opdracht in aanmerking te komen kan de aanbestedende dienst van de dienstverleners verlangen dat deze aantonen dat zij over voldoende technische bekwaamheid beschikken. De door de aanbestedende dienst in de aankondiging of het bestek vermelde eisen ten aanzien van de technische bekwaamheid dienen objectief en eenduidig te zijn alsmede in redelijke verhouding te staan tot de aard en de omvang van de te verlenen dienst.
2. De technische bekwaamheid kan met name beoordeeld worden aan de hand van de volgende criteria: vakkundigheid, efficiency, ervaring en betrouwbaarheid.
3. De technische bekwaamheid van de dienstverlener kan aan de hand van een of meer van de volgende gegevens worden bewezen:
  - a. door studie- en beroepsdiploma's van de dienstverlener en het stafpersoneel van de onderneming en in het bijzonder van degenen die met de dienstverlening zijn belast;
  - b. door overlegging van een lijst van de voornaamste diensten die de dienstverlener gedurende de afgelopen drie jaar heeft verricht, met vermelding van bedrag en datum en van de publiek- of privaatrechtelijke instanties waarvoor zij bestemd waren:
    - indien het diensten aan aanbestedende diensten betreft, worden de diensten aangetoond door certificaten die door de bevoegde autoriteit zijn opgesteld of goedgekeurd;
    - indien het gaat om diensten aan particulieren, worden de certificaten opgesteld door degene te wiens behoeve de diensten zijn verricht; bij ontstentenis daarvan is een verklaring van de dienstverlener toegelaten;
  - c. door opgave van de al dan niet tot de onderneming van de dienstverlener behorende technici of technische organen, in het bijzonder van die welke belast zijn met de kwaliteitscontrole;
  - d. door een verklaring betreffende de gemiddelde jaarlijkse personeelsbezetting van de onderneming van de dienstverlener en de omvang van haar staf gedurende de laatste drie jaar;
  - e. door een verklaring welke de outillage, het materieel en de technische uitrusting vermeldt, waarover de dienstverlener voor het verrichten van de diensten beschikt;
  - f. door een beschrijving van de maatregelen die de dienstverlener treft om kwaliteit te waarborgen en de mogelijkheden die hij biedt ten aanzien van ontwerpen en onderzoek;
  - g. wanneer de te verlenen diensten van complexe aard zijn of in uitzonderlijke gevallen voor een bijzonder doel vereist zijn, door middel van controle door de aanbestedende dienst of, namens de aanbestedende dienst, door een bevoegd officieel orgaan van het land waar de dienstverlener is gevestigd, onder voorbehoud van de instemming van dat orgaan; deze controle heeft betrekking op de technische bekwaamheid van de dienstverlener en, indien nodig, de mogelijkheden die hij biedt ten aanzien van ontwerpen en onderzoek, alsmede de door hem getroffen maatregelen inzake kwaliteitscontrole;
  - h. door opgave van het gedeelte van de opdracht dat de dienstverlener voornemens is in onderaanneming te geven.
4. De aanbestedende dienst geeft in de aankondiging of het bestek aan welke gegevens hij verlangt.
5. Bij het inwinnen van de in dit artikel genoemde gegevens mag niet verder worden gegaan dan gezien de inhoud van de opdracht verantwoord is, gelet op de aard, hoeveelheid en het gebruik van de te verlenen diensten. Daarbij moet de aanbestedende dienst met de gerechtvaardigde belangen van de dienstverleners met betrekking tot de bescherming van hun fabrieks- of bedrijfsgeheimen rekening houden.

Artikel 51 Criteria met betrekking tot kwaliteitsbewaking

Indien de aanbestedende dienst de overlegging verlangt van een door een bevoegde instantie opgestelde verklaring of uitgegeven certificaat, houdende de verklaring dat de dienstverlener aan bepaalde normen inzake kwaliteitsbewaking voldoet, dient deze verklaring of dit certificaat te verwijzen naar kwaliteitsbewakingsregelingen die op de Europese normenreeks EN 29000, zijn gebaseerd en die zijn gecertificeerd door instanties die voldoen aan de Europese normenreeks EN 45000. De aanbestedende diensten erkennen gelijkwaardige verklaringen of certificaten van in andere Lidstaten gevestigde tot certificatie bevoegde instanties. De aanbestedende diensten aanvaarden eveneens andere bewijzen inzake gelijkwaardige maatregelen op het gebied van kwaliteitsbewaking van dienstverleners die niet voor een in het eerste lid genoemde verklaring of certificaat in aanmerking komen dan wel niet binnen de daartoe door de aanbestedende dienst gestelde termijnen dergelijke verklaringen of certificaten kunnen verkrijgen.

Artikel 52 Aanvulling en toelichting gegevens

Binnen de grenzen van de artikelen 47 tot en met 50 kan de aanbestedende dienst verlangen, dat de dienstverlener de overgelegde getuigschriften en bescheiden aanvult of nader toelicht.

Artikel 53 Aanvullende bijzondere voorwaarden

1. Het is de aanbestedende dienst toegestaan aan dienstverleners, bij wijze van aanvullende bijzondere voorwaarden, voorwaarden te stellen, anders dan ten aanzien van de financiële en economische draagkracht en de technische bekwaamheid, mits deze voorwaarden geen direct of indirect discriminerende werking hebben en daarnaast ook de overige relevante bepalingen uit de in de nationale of communautaire regelgeving neergelegde beginselen inzake het recht van vestiging en het vrije verkeer van diensten eerbiedigen.
2. De aanbestedende dienst geeft in de aankondiging of in de uitnodiging tot inschrijving aan welke aanvullende bijzondere voorwaarden zij zal hanteren.

Artikel 54 Eigen verklaringen

In plaats van de bewijsstukken als bedoeld in de artikelen van dit hoofdstuk kan de aanbestedende dienst toestaan eigen verklaringen in te dienen. Door middel van deze eigen verklaring geeft de gegadigde respectievelijk inschrijver aan dat hij voldoet aan de minimaal noodzakelijke voorwaarden voor het verkrijgen van de gevraagde bewijsstukken en hij in staat is de gevraagde bewijsstukken op verzoek, binnen een in redelijkheid, afhankelijk van de aard en de omvang van de te verstrekken bewijsstukken, door de aanbestedende dienst vast te stellen termijn te overleggen. Indien de aanbestedende dienst gebruik maakt van deze mogelijkheid, dient hij in de aankondiging aan te geven ten aanzien van welke selectie-eisen gegadigden/inschrijvers in plaats van het overleggen van bewijsstukken een eigen verklaring kunnen verstrekken. Slaagt de gegadigde respectievelijk inschrijver er niet in binnen de gestelde redelijke termijnen de alsnog gevraagde bewijsstukken aan de aanbestedende dienst te overleggen, dan wordt hij geacht hier niet toe in staat te zijn.

HOOFDSTUK IV GUNNING; EISEN TEN AANZIEN VAN DE AANBIEDING

Artikel 55 Gunningscriteria

1. De aankondiging van de opdracht, het bestek dan wel de uitnodiging tot inschrijving vermelden of de aanbestedende dienst de opdracht zal gunnen aan de inschrijver met de economisch voordeligste aanbidding, of aan de inschrijver met de laagste prijs.
2. Indien de aanbestedende dienst de opdracht wenst te gunnen aan de inschrijver met de economisch meest voordelige aanbidding, dan dient de aanbestedende dienst in de aankondiging van de opdracht, in het bestek dan wel in de uitnodiging tot inschrijving alle subcriteria te vermelden, zo mogelijk in afnemende volgorde en zwaarte van het belang dat eraan wordt hecht, alsmede alle aanbiddingsgegevens die moeten worden overlegd om in aanmerking te kunnen komen voor de gunning van de opdracht.
3. In het geval gunning aan de inschrijver met de economisch voordeligste aanbidding plaatsvindt, kunnen de subcriteria naar gelang van de aard van de dienst variëren en onder andere betrekking hebben op de kwaliteit, de technische waarde, de esthetische en functionele kenmerken, de klantenservice en technische bijstand, de datum van levering en de termijn voor levering of uitvoering, en de prijs.

HOOFDSTUK V PUBLICATIEVOORSCHRIFTEN

Artikel 56 Aankondiging en bekendmaking van een overheidsopdracht

1. Een aankondiging wordt opgesteld overeenkomstig de in bijlage 2 van dit reglement opgenomen modellen en verschaft op nauwkeurige wijze de in het desbetreffende model gevraagde inlichtingen.
2. De aanbestedende dienst moet de datum van verzending van een aankondiging kunnen aantonen.

HOOFDSTUK VI MOTIVERINGS- EN INFORMATIEVERPLICHTINGEN

Artikel 57 Motivering

1. De aanbestedende dienst deelt binnen een termijn van 15 dagen te rekenen vanaf de datum van ontvangst van een daartoe strekkend schriftelijk verzoek, aan iedere afgewezen gegadigde of inschrijver schriftelijk de redenen mee van de afwijzing van zijn aanvraag of van zijn inschrijving op een aanbesteding, en aan iedere inschrijver die een aan de eisen beantwoordende aanbieding heeft gedaan, de kenmerken en relatieve voordelen van de uitgekozen aanbieding alsmede de naam van de begunstigde.

De aanbestedende diensten kunnen evenwel besluiten dat bepaalde, in de eerste alinea van dit lid genoemde, gegevens betreffende de gunning van de opdracht niet worden meegedeeld indien openbaarmaking van die gegevens de toepassing van de wet in de weg zou staan, in strijd zou zijn met het openbaar belang of schade zou kunnen toebrengen aan de rechtmatige commerciële belangen van bepaalde openbare of particuliere ondernemingen, dan wel de eerlijke mededinging tussen de dienstverleners zou kunnen schaden.

2. De aanbestedende diensten stellen de gegadigden en inschrijvers zo spoedig mogelijk en desgevraagd schriftelijk in kennis van de besluiten die zijn genomen inzake de gunning van de opdracht, met inbegrip van de redenen waarom zij hebben besloten een opdracht waarvoor een oproep tot mededinging was gedaan niet te plaatsen of de procedure opnieuw te beginnen.

Artikel 58 Motivering inzake abnormaal lage aanbiedingen

1. Indien voor een bepaalde opdracht aanbiedingen worden gedaan die in verhouding tot de te verrichten dienst abnormaal laag lijken, verzoekt de aanbestedende dienst, voordat hij deze aanbiedingen kan afwijzen, schriftelijk om de door hem dienstig geachte preciseringen over de samenstelling van de betrokken aanbieding en onderzoekt hij de samenstelling aan de hand van de ontvangen toelichtingen.
2. De aanbestedende dienst kan toelichtingen in aanmerking nemen die verband houden met de opzet van de dienstverlening, de gekozen technische oplossingen, de uitzonderlijk gunstige omstandigheden waarvan de inschrijver kan profiteren voor het verrichten van de dienst of de originaliteit van het door de inschrijver voorgestelde ontwerp.

HOOFDSTUK VIIBESLECHTING VAN GESCHILLEN

Artikel 59 Geschillen

1. Ieder geschil tussen de bij de aanbestedingsprocedure betrokkenen dat ontstaat naar aanleiding van de aanbestedingsprocedure waarop deze regeling van toepassing is verklaard, zal, tenzij anders nader door de betrokkenen wordt overeengekomen, bij uitsluiting wordt voorgelegd aan de daartoe bevoegde rechter te 's-Gravenhage.
2. Onder betrokkenen, als bedoeld in het eerste lid, wordt tevens verstaan een vereniging van dienstverleners met volledige rechtsbevoegdheid, die zich ten doel stelt zowel de collectieve als de individuele belangen van haar leden te behartigen.
3. Een betrokkene die een geschil aanhangig wenst te maken, als bedoeld in het eerste lid, dient dit echter niet later dan drie maanden na het ontstaan van dat geschil, doch in ieder niet later dan drie maanden na de datum van gunning van de opdracht, als bedoeld in artikel 23 lid 4 van dit reglement, aanhangig te maken, tenzij het geschil voortvloeit uit een omstandigheid, welke eerst na verloop van die periode is gebleken. In dit laatste geval gaat de termijn in op de dag dat de desbetreffende omstandigheid is gebleken.

HOOFDSTUK VIII SLOTBEPALINGEN

Artikel 60 Slotbepaling

Deze regeling kan worden aangehaald als “Aanbestedingsreglement Diensten LNV 2003” bij afkorting ARD-LNV 2003.

BIJLAGE 1 Definitie van enkele technische specificaties

In de zin van deze richtlijn wordt verstaan onder:

1. Technische specificatie:
Alle technische voorschriften, met name die welke zijn opgenomen in het bestek, die een omschrijving geven van de vereiste kenmerken van een werk, een materiaal, een product of een levering en aan de hand waarvan op objectieve wijze een werk, een materiaal, een product of een levering zodanig kan worden omschreven dat dit beantwoordt aan het gebruik waarvoor het door de aanbestedende dienst is bestemd.
Deze voorschriften omvatten het niveau van kwaliteit en gebruiksgeschiktheid, veiligheid en afmetingen met inbegrip van de voorschriften voor het materiaal, het product of de levering inzake het systeem voor het waarborgen van de kwaliteit, de terminologie, de symbolen, de proefnemingen en proefnemingsmethoden, de verpakking en het merken of etiketteren. Zij omvatten eveneens de voorschriften voor het berekenen en het ontwerpen van het werk, de voorwaarden voor de proefnemingen, controle en oplevering van de werken, alsmede de bouwtechnieken of bouwwijzen en alle andere voorwaarden van technische aard die de aanbestedende dienst bij algemene dan wel bijzondere maatregel kan voorschrijven met betrekking tot de voltooide werken en tot de materialen of bestanddelen waaruit deze werken zijn samengesteld.
2. Norm:
Technische specificatie die door een erkende normaliseringsinstelling voor herhaalde of voortdurende toepassing is goedgekeurd, waarvan de inachtneming in beginsel niet verplicht is.
3. Europese norm:
Norm die door het Europees Comité voor normalisatie (CEN) of het Europees Comité voor elektrotechnische normalisatie (Cenelec) als 'Europese norm (EN)' of 'harmonisatiebescheid (HD)' is goedgekeurd volgens de gemeenschappelijke regels van deze organisaties of die is goedgekeurd door het Europees Normalisatie-instituut voor de telecommunicatie (ETSI) als een 'Europese telecommunicatienorm (NET)'.
4. Europese technische goedkeuring:
Op de bevinding dat aan de fundamentele voorschriften wordt voldaan, gebaseerde, gunstig uitvallende technische beoordeling waarbij een product geschikt wordt verklaard voor het gebruik voor bouwdoeleinden volgens zijn intrinsieke eigenschappen en de voor de toepassing en het gebruik ervan vastgestelde voorwaarden. De Europese technische goedkeuring wordt afgegeven door de te dien einde door de lidstaat erkende instelling.
5. Gemeenschappelijke technische specificatie:
De technische specificatie die volgens een door de Lidstaten erkende procedure is opgesteld met het oog op een uniforme toepassing in alle Lidstaten en die in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen is bekendgemaakt.
6. Fundamentele voorschriften:
Voorschriften met betrekking tot de veiligheid, de gezondheid en andere aspecten van algemeen belang waaraan de werken kunnen voldoen.

Bijlage 2 Modellen voor de aankondiging van overheidsopdrachten voor dienstverlening

A De openbare procedure

1. Naam, adres, telefoon-, faxnummer, e-mailadres en URL van de aanbestedende dienst contactpersoon bij de aanbestedende dienst.
2. Een korte omschrijving van de dienst, waaruit aard, omvang, algemene kenmerken en plaats van uitvoering de dienst blijkt, alsmede indien de dienstverlening in percelen is verdeeld, de grootte van de percelen en het al of niet kunnen inschrijven op elke perceel afzonderlijk, een aantal samengevoegde percelen of het totaal van de percelen. Termijn voor de uitvoering van de dienst of looptijd van de opdracht voor diensten, en, voorzover mogelijk, termijn voor de aanvang of levering van de dienst.
3.
  - a) Vermelding of de verlening van de dienst ingevolge wettelijke of bestuursrechtelijke voorschriften aan een bepaalde beroepsgroep is voorbehouden.
  - b) Verwijzing naar de relevante wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen.
  - c) Vermelding of rechtspersonen de namen en beroepskwalificaties van het personeel dat met de verlening van de dienst wordt belast, dienen aan te geven.
4. Indien van toepassing, verbod op varianten.
5.
  - a) Het bestek dat ten behoeve van deze aanbesteding is opgesteld is te verkrijgen bij onder punt 1 genoemde adres.
  - b) Indien van toepassing, uiterste datum voor deze aanvraag.
  - c) Indien van toepassing, het bedrag dat moet worden betaald voor het verkrijgen van genoemde documentatie en de wijze van betaling.
6.
  - a) Uiterste datum voor de ontvangst van de inschrijvingen.
  - b) Adres waar deze moeten worden ingediend.
  - c) Taal of talen waarin zij moeten worden gesteld.
7.
  - a) Personen die bij het openen van de inschrijvingen worden toegelaten.
  - b) Dag, uur en plaats van de opening.
8. Indien van toepassing, de rechtsvorm die de combinatie van dienstverleners aan wie de opdracht wordt gegund, moet hebben.
9. Termijn gedurende welke de inschrijver zijn aanbieder gestand moet doen.
10. Gunningscriteria, indien mogelijk in volgorde van belang. Andere criteria dan het criterium van de laagste prijs worden vermeld, voorzover zij niet in het bestek zijn opgenomen.
11. Overige inlichtingen.
12. Datum van verzending van de aankondiging.

B De aanbesteding met voorafgaande selectie (Niet-openbare aanbesteding)

1. Naam, adres, telefoon-, telegram-, telex- en faxnummer van de aanbestedende dienst.
2. Categorie waartoe de dienst behoort, en beschrijving. Hoeveelheid, met inbegrip van eventuele opties voor latere opdrachten en, indien mogelijk, een schatting van de termijnen waarop die opties kunnen worden uitgeoefend. In het geval van periodiek terugkerende of binnen een bepaalde periode terugkerende opdrachten eveneens, indien mogelijk, een schatting van de termijnen waarop de vervolgaanbestedingen voor de diensten te verwachten zijn.
3. Plaats van levering.
4.
  - a) Vermelding of de verlening van de dienst ingevolge wettelijke of bestuursrechtelijke voorschriften aan een bepaalde beroepsgroep is voorbehouden.
  - b) Verwijzing naar de relevante wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen.
  - c) Vermelding of rechtspersonen de namen en beroepskwalificaties van het personeel dat met de verlening van de dienst wordt belast, dienen aan te geven.
5. Vermelding of dienstverleners voor een gedeelte van de betreffende diensten kunnen inschrijven.
6. Het beoogde (minimum- of maximum-)aantal dienstverleners dat tot inschrijving zal worden uitgenodigd.
7. Indien van toepassing, verbod op varianten.
8. Termijn voor de uitvoering van de dienst of looptijd van de opdracht voor diensten, en, voorzover mogelijk, termijn voor de aanvang of levering van de dienst.
9. Indien van toepassing, de rechtsvorm die de combinatie van dienstverleners aan wie de opdracht wordt gegund, moet hebben.
10.
  - a) Indien van toepassing, motivering van de toepassing van de versnelde procedure.
  - b) Uiterste datum voor de ontvangst van de aanvragen tot deelneming.
  - c) Adres waar deze moeten worden ingediend.
  - d) Taal of talen waarin zij moeten worden gesteld.
11. Uiterste datum voor de verzending van de uitnodigingen tot inschrijving.
12. Indien van toepassing, de verlangde borgsommen en waarborgen.
13. Selectieleidraad: Vermelden dat er voor de onderhavige dienst een selectieleidraad is opgesteld en op aanvraag verkrijgbaar is.
14. Gunningscriteria, indien mogelijk in volgorde van belang, indien zij niet in de uitnodiging tot inschrijving zijn opgenomen.
15. Overige inlichtingen.
16. Datum van verzending van de aankondiging.